

Socialstyrelsen om fast läkarkontakt i primärvården:

Avsteg från kravet på specialist i allmänmedicin kräver lagändring

Ordföranden i Svensk förening för allmänmedicin Meta Wiborgh tar i Läkartidningen 7/01 (sidan 721) upp frågan om dispens från kravet på specialistkompetens i allmänmedicin för läkare i primärvården som skall vara patientens fasta läkarkontakt.

NINA REHNOVIST
överdirektör

CLAES TOLLIN
medicinalråd, Socialstyrelsen

II I den tidigare lagstiftningen om husläkare föreskrevs som kompetenskrav för husläkaren specialistkompetens i allmänmedicin, men med dispensmöjligheter från det kravet efter Socialstyrelsens närmare bestämmande.

Den lagstiftningen, liksom dispensreglerna för husläkare, är numera upphävd – med undantag för vissa övergångsregler för läkare som verkat som husläkare enligt den tidigare lagstiftningen.

Lagbestämmelser om primärvården

I stället finns numera i 5 § andra stycket Hälso- och sjukvårdslagen (1982: 763) bestämmelser om hur ett landsting skall organisera sin primärvård.

Alla som är bosatta inom landstinget skall således få tillgång till och kunna välja en fast läkarkontakt. I paragrafen anges att »en sådan läkare skall ha specialistkompetens i allmänmedicin«. I anslutning till den bestämmelsen finns inga dispensregler.

Varken Socialstyrelsen eller regeringen får meddela dispens från det kravet. En sådan möjlighet kräver en lagändring.

Nationella handlingsplanen

I regeringens proposition (1999/2000: 149) Nationell handlingsplan för utveckling av hälso- och sjukvården uttalar regeringen under avsnitt 7.1 Landstingens primärvård (sidan 31) med hänvisning till olika i propositionen angivna skäl att:

»regeringen övervägt att föreslå en ändring av nuvarande regler i hälso- och sjukvårdslagen så att även andra specialister än specialister i allmänmedicin skulle kunna fullgöra funktionen som fast läkarkontakt i primärvården. Regeringen gör emellertid

bedömningen att en sådan lagändring är mindre lämplig. Regeringens önskan med denna handlingsplan för utveckling av hälso- och sjukvården är att stärka primärvården med sin allmänmedicinska generalistkompetens. Det är just bristen på allmänmedicinsk kompetens som utgör ett av svensk hälso- och sjukvårds stora problem. Att låta dagens bristsituation av allmänläkare föranleda en lagändring som poängterar behovet av andra specialister vore olyckligt.«

Reglerna för specialistkompetens

En annan sak är reglerna för att erhålla specialistkompetens i allmänmedicin. I 3 kap 9 § Lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område anges att »en legitimerad läkare som gått igenom av regeringen föreskriven vidareutbildning skall efter ansökan få specialistkompetens.«

I 4 kap. 1 § förordningen (1998:1513) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område anges att »den legitimerade läkare som vill uppnå specialistkompetens skall genomgå vidareutbildning under minst fem år för att förvärva de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som gälla för varje specialistkompetens (målbeskrivningar)«.

Socialstyrelsen har inte fått något be- myndigande att meddela dispens från reglerna i specialiseringstjänstgöringen.

Vilka möjligheter finns?

Vilka möjligheter finns för en icke-allmänläkare att erhålla specialistkompetens i allmänmedicin? Den läkaren vänder sig till verksamhetschef och studierektor i primärvården och begär att få en studieplan för att genomföra de kompletteringar som behövs för att bli specialist i allmänmedicin. Detta anges också i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkarnas specialiseringstjänstgöring m m (SOSFS 1996: 27).

Vi vill i sammanhanget betona vikten

av att all vidareutbildning sker med handledning. Utbildningssamtal med verksamhetschef och studierektor under utbildningen skall visa vad som klarats av i målbeskrivningen och vilka områden som behöver förstärkas.

Slutligen vill Socialstyrelsen betona att det måste vara verksamheterna själva och vårdgivarna som skall locka sjukhusspecialister att bli intresserade av att verka i primärvården som allmänläkare. •

Alla som är bosatta inom landstinget skall således få tillgång till och kunna välja en fast läkarkontakt. I paragrafen anges att »en sådan läkare skall ha specialistkompetens i allmänmedicin«. I anslutning till den bestämmelsen finns inga dispensregler. Varken Socialstyrelsen eller regeringen får meddela dispens från det kravet. En sådan möjlighet kräver en lagändring.